

A TANÁRSZAKOS HALLGATÓK PÁLYAIDENTITÁSÁNAK ALAKULÁSA A PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLATOK SZORÁN

T-6

Lénárd Sándor *, Czirfusz Dóra **, Horváth Orsolya **, Vörös Ildikó **, Rapos Nóra *

* Eötvös Loránd Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet

** Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kulcsszavak: pályaszocializáció; tanárképzés; identitás

A hazai tanárképzésben a pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok képzésbe építése (8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet) jelentősen átalakította a képzés tanulási környezetét. Az alábbi kutatás célja annak vizsgálata, hogy a pályaszocializációs gyakorlatok hogyan alakítják a hallgatók szakmai identitáskonstruálásának folyamatát. A szakmai identitás témája a tanárképzés területén különböző megközelítésekben jelenik meg (pl. Knowles, 1992; Nias, 1989; Goodson & Cole, 1994; Volkmann & Anderson, 1998; Cooper & Olsen, 1996; Kerby, 1991; Olsen 2023). Ezek a kutatások feltárták, hogy a szakmai identitás alakulásában a képzésnek is jelentős szerepe van, továbbá, hogy a tanári szakmai identitás al-identitásokból áll. A tanárképzés elején a hallgatók a pályaválasztás és pályaválasztási motiváció felől próbálják megérteni önmagukat (Anspal et al., 2011), motivációik saját korábbi iskolai tapasztalataikhoz és a tanári pályához kapcsolódó szerepekhez, kompetenciákhoz kapcsolódik. A kutatási kérdések arra irányulnak, hogy milyen tényezők vannak hatással a hallgatók tanári szerep- és feladatértelmezésére a pályaszocializációs gyakorlatok ideje alatt, milyen nézetek kapcsolódnak a tervezett tanítási gyakorlathoz és ezek hogyan változnak a kurzusok hatására. A kutatás longitudinális, a hallgatók bemeneti kérdőívet töltenek ki a pályaszocializációs gyakorlatok megkezdésekor és kimeneti kérdőívet a gyakorlatok végén. Az egyes kutatási szakaszokban fókuszcsoportos interjúk készülnek a hallgatókkal. Ebben az előadásban a kutatás első kvantitatív eredményeit mutatjuk be, a bemeneti kérdőív alapján. A mintát a 2024-ben a tanárképzést folytató egyetemeken pályaszocializációs gyakorlatot kezdő hallgatók jelentették. A kutatás jelenlegi fázisában a bemeneti kérdőív adatai állnak rendelkezésre 7 felsőoktatási intézményből (N=375). A bemeneti mérést kitöltők döntő többsége nő (68,5%), zömében 18-20 év közötti (79,0%). Az adatok feldolgozás alatt vannak, eddigi eredmények szerint a résztvevők nagy arányban azért választották a pedagógus pályát, mert a tanítás lehetőséget biztosít arra, hogy hatással legyenek a gyermekek és a fiatalok fejlődésére (302 fő érezte fontosnak az állítást), továbbá azért, mert úgy vélik, hogy megvannak bennük egy jó pedagógus tulajdonságai (294 fő). Feladatértelmezésük alapján úgy gondolják, hogy tanárként a tanításon kívül a nevelés is a feladatuk (4,45 átlagérték az ötfokozatú skálán), csakúgy, mint a tanulók értékeinek, erkölcsi normáinak formálása (4,2 átlag). A tanulókhoz való hozzáállásuk szempontjából a tanulók felől érkező kritikát elfogadhatónak tartják (4,5 átlag), és fontosnak tartják a tanulók kívánságainak figyelembe vételét (4,3 átlag). Az előadásban bemutatásra kerül, hogy az egyes képző helyeken tanuló hallgatók miben különböznek a tanári élnélküliség és feladatértelmezés területén.